

Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Önderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algılarıyla Karar Verme Biçimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Investigation of the Relationship between Nursing and Midwifery Students' Self-Perceptions of Leadership Behaviors and Decision-Making Styles

Buket Hüseyinlioğlu¹, Fatma Tüysüz²

¹Girne Amerikan Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

²Girne Amerikan Üniversitesi, Sağlık Meslek Yüksek Okulu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

Cite as: Hüseyinlioğlu B, Tüysüz F. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin önderlik davranışlarına ilişkin öz algılarıyla karar verme biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi. 2023;10(1):38-48. **DOI:** 10.54304/SHYD.2023.39206

Öz

Amaç: Bu çalışmada amaç, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin önderlik davranışlarına ilişkin öz algıları ile karar verme biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca çalışmada, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin bazı tanıtıcı özellikleri ile önderlik davranışına ilişkin öz algıları ve karar verme biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki bir üniversitenin hemşirelik yüksek okuluna bağlı hemşirelik ve ebelik programlarında öğrenim gören 217 öğrenci ile yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak, "Kişisel Bilgi Formu, Melbourne Karar Verme Ölçeği I ve II ile Lisans Öğrencilerinin Önderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde; Kruskal-Wallis H testi ve Mann-Whitney U testi ile Spearman korelasyon testi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin okudukları bölüm, yaş ve sınıf ile karar verme biçimleri ve önderlik davranışları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin karar vermede özsaygı puanları ile kendine güvenli önderlik, ilkeli önderlik ve kararlı önderden çıkan sonuçlar arasında ($p < 0,05$) anlamlı ve olumlu yönlü ilişki belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin karar verme biçimleri ile önderlik özellikleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmada, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin tüm sınıf düzeylerinde özsaygıları arttıkça önderlik davranışlarının arttığı, dikkatli karar verme arttıkça önderlik özelliklerinin azaldığı, kaçınan ve panik karar verme arttığında ise önderlik özelliklerinin arttığı ortaya konmuştur. Tüm öğrencilerin dördüncü sınıflarının önderlik davranışları diğer sınıflardan daha yüksek bulunmuştur. Bunun yanında ebelik öğrencilerinin erteleyici karar vermeye yöneldikleri ve öğrencilerin sınıf ve yaşları arttıkça önderlik özelliklerinin arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Önderlik, karar verme, hemşirelik, ebelik.

Abstract

Aim: The aim of this study is to examine the relationship between nursing and midwifery students' self-perceptions about leadership behaviors and their decision-making styles. The secondary aim is to examine the relationship between nursing and midwifery students' self-perceptions of leadership behavior and decision-making styles according to various demographic variables.

Method: The research was carried out with 217 students studying in two programs, nursing and midwifery, in the School of Nursing at university in the Turkish Republic of Northern Cyprus. A personal information form, the "Melbourne decision-making scale I and II" and the "Self-Perception Scale of Undergraduate Students' Leadership Behaviors" were used collect data.

Results: A significant difference was found between the programs studied and the decision-making styles and leadership behaviors of the students, as well as age and class. A significant and positive relationship was found between students' self-esteem scores in decision making and the results obtained from self-confident, principled and determined leadership behaviors ($p < 0.05$). In addition, it was revealed that there is a statistically significant relationship between decision-making styles and leadership characteristics.

Conclusion: It was revealed that as the self-esteem of nursing and midwifery students increased at all grade levels, leadership behaviors increased, as careful decision-making increased, leadership characteristics decreased, and when avoidant and panic decision-making increased, leadership behaviors increased. Leadership behaviors of both senior midwifery and nursing students were found to be higher than in other classes. In addition, it has been determined that midwifery students prefer to make procrastinating decisions and their leadership behaviors increase as the class and age of the students increase.

Keywords: Leadership, decision-making, nursing, midwifery.

Corresponding author / Sorumlu yazar: Buket Hüseyinlioğlu ▪ bukethuseyniklioglu@gau.edu.tr

Received / Geliş: 25.05.2022 ▪ **Accepted / Kabul:** 21.03.2023 ▪ **Published Online / Online Yayın:** 25.04.2023

Giriş

Sağlık hizmetleri, sağlık profesyonellerinin takım anlayışı içerisinde sürdürdüğü ve son dönemde tüm dünyanın yaşadığı küresel salgın nedeniyle öneminin bir kez daha anlaşıldığı hizmetlerdendir. Hekim, hemşire, ebe ve diğer tüm sağlık çalışanlarının bu hizmeti sunarken planlama yapma, hem malzeme hem de insan kaynaklarının doğru ve etkin kullanma, karar verme, eşgüdüm sağlama gibi yönetim işlevlerini nitelikli bir şekilde eksiksiz ve sürekli yerine getirmeleri için önderlik yaklaşımı sergilemeleri gerekmektedir.

Kouzes ve Posner (2006) önderliği, “insanların zorlu fırsatları olağanüstü başarılarla dönüştürdüğü ortamı yaratmak” şeklinde belirtmektedir. Günümüzde tıp, yönetim ve teknolojinin sürekli ve hızlı değişimi, aynı zamanda sağlık politikalarının da değişmesine neden olmakta ve buna bağlı hemşire ve ebeler yeni rol ve sorumluluklar yüklediği görülmektedir. Hemşirelik eğitiminde önderliğin geliştirilmesine yönelik kuramsal bilgi ve uygulamaların olması, bu açığı kapatabilecek değerli bir araç olarak ele alınmalıdır (Démeh ve Rosengren, 2015)

Yaşanan bu değişimlere ayak uydurabilmesi için hemşire ve ebelerin; risk yönetimi, kalite, hukuk, ekonomi, insan kaynakları yönetimi ve strateji geliştirme, çatışma yönetimi, değişim yönetimi, yetki ve sorumluluk devri ve performans değerlendirme gibi konularda bilgi sahibi olmaları beklenmektedir. Hemşire ve ebelerin bu beklentilere yanıt verebilmeleri için etkin önderlik özelliklerine sahip olmaları ve önderlik becerilerini davranışlarına yansıtmaları gerekmektedir (Mccallin ve Frakson, 2010; Özkan ve ark., 2015).

Türkiye’de son yıllarda hemşirelik ve ebelikte önderliğin önemi daha fazla anlaşılmaya başlanmakta ve gelecek kuşakların önderlik yönlerinin güçlendirilmesi, onların cesaretlendirilmeleri üzerinde durulmaktadır. Bu nedenle hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mezuniyet öncesi önderlik yönlerinin geliştirilmesi ve desteklenmesi oldukça önemli olmaktadır (Gürsoy ve Uzun, 2021).

Önderler, içinde buldukları kuruma en fazla yarar sağlayacak şekilde ve kurumsal hedeflerle uyumlu adımları atmak için sürekli sorun çözmek ve karar vermek durumundadır. Önderin en önemli ve vazgeçilemez görevi uygun ve etkili karar vermesi olmaktadır. En genel anlamı ile karar verme, seçeneklerden birisini seçme eylemi şeklinde belirtilmektedir (Hodgetts, 1999). Köse’ye (2004) göre karar verme, bir hedefe ulaşmak amacıyla eldeki olanakları ve koşulları değerlendirilerek olası en uygun hareket biçiminin seçilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır.

Bu seçme eylemi ile önder, isteğini ve yönelimini belirlemiş olmaktadır. Kısaca önder, karar verme eylemi ile bir yönetsel sürecin sonucunu açıklamış olmaktadır (Koçel, 2005). Karar alma işleminden beklenen sonucun elde edilmesi, tüm seçeneklerin belirlenmesine ve bunlarla ilgili gerekli bilgilerin elde edilerek değerlendirilmesine bağlıdır. Kararın etkinliği, gerekli bilginin sağlanmış olması ile yakından ilişkili olup bu bağlamda yöneticinin başarısı, karar alma aşamasında elde edeceği bilgiye bağlı olarak değişebilmektedir (Karakaya, 2004).

Hızlı değişim ve dönüşümün genel kural haline geldiği günümüzde, örgütlerin önderlerinin, etkili ve akılcı kararlar almaları daha çok “zorunlu” hâle gelmiştir. Önderin vereceği kötü bir kararın, örgütün varlığına son verebileceği risk ve tehlikesi olduğu unutulmamalıdır (Yıldız, 2006).

Karar verme durumunda kalan kişiler çeşitli davranış seçeneklerini belirlemekte, bunları değerlendirerek sonunda bir karar varmakta ve bu kararı uygulamaya koymaktadır. Bu süreç, kişinin karar verme sorununa yaklaşımına göre şekillenirken, her bireyin soruna yaklaşımı ve karar verme yöntemleri birbirinden farklı olabilmektedir. İnsanların karar alma sürecinde karar verme biçimine ve bir soruna ilişkin karar verirken izledikleri çözüm yollarına karar stratejisi denilmektedir. Bu stratejiler arasında bireysel özellikler, karar türü, karar verme süresi, bilgi, beceri ve deneyim vb. belirtilmekte olup bu bağlamda, bireylerin karar verme davranışları genel olarak karar alma biçimlerine ve karar alma stratejilerine dayanmaktadır. (Avşaroğlu, 2007; Kuzgun, 2014; Nas, 2006). Deniz’e göre (2004) bireyler karar verirken; dikkatli, erteleyici, panik ve kaçınan karar verme biçimlerini kullanmaktadır.

Karar verme sürecini etkileyen önemli bir etmen de özsaygıdır. Karar vermede özsaygı, bireylerin kendilerine güven duymaları ve özgür olmaları olarak açıklanmaktadır (Avşaroğlu ve Üre, 2007). Karar vermede özsaygısı yüksek olan bireyler, yaşamın getirdiği sorunlarla baş edebileceklerine inanmakta, kararlarına güvenerek aldıkları kararların arkasında durmakta ve karar verme becerileriyle ilgili olumlu ve gerçekçi bir yaklaşım göstermektedirler. Karar vermede özsaygısı düşük olan bireyler ise başkalarının kendileriyle ilgili karar, istek ve önerilerine göre davranmakta, hata yapmaktan korkarak karar verme becerilerine güvenmemekte ve buna bağlı olarak karar verme sürecinde olumsuzluklar yaşamaktadırlar (Atsan, 2017; Gül ve Çağlayan, 2017).

Hemşirelik hizmetlerinde hem kaliteli hem de başarılı olunabilmesi için kendilerine ve çevrelerindeki değer veren, adil, özgüvenli, bilgili, dengeli, tarafsız, kendi özelliklerinin farkında, kişiler arası ilişkilerinde başarılı, yüksek ahlaki değerlere sahip ve kurumsal hedefler ile bireysel hedefleri birleştirebilen önderlere gereksinim duyulmaktadır (Kılınç ve Öztürk, 2019). Benzer şekilde ebeliğin güçlendirilmesi için önderliğin öneminin farkı edilmesi, ebelik lisans eğitiminde ve mezuniyet sonrası eğitimlerde, önderlik özelliklerinin kazandırılması ve bu özelliklerin sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir (Yücel ve ark., 2018).

Sağlık hizmetlerinin aksamadan, kaliteli, doğru ve etkin bir şekilde, zamanın sunulabilmesi ve mesleki ilke ve gerekleri uygun yerine getirmesi için hemşire ve ebelerin, öğrencilik döneminden başlayarak nitelikli eğitim alarak yetiştirilmeleri gerekmektedir. Kendine saygı duyan, özgüvenli, yaşanan sorunu akılcı şekilde çözebilen, etkili ve verimli karar verilebilen geleceğin önderleri olarak öğrenci hemşire ve ebelerin yetiştirilebilmesine dayanak oluşturmak için bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Türü: Bu çalışma, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin önderlik davranışlarına ilişkin öz algıları ile karar verme biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın ikincil amaç ise öğrencilerin tanıtıcı değişkenleri ile önderlik davranışına ilişkin öz algıları ve karar verme biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma, kesitsel ve ilişki arayıcı araştırma tasarımı gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Sorusu: Çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin önderlik davranışlarına ilişkin öz algılarıyla karar verme biçimleri arasında bir ilişki var mıdır?
- Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin önderlik davranışlarına ilişkin öz algıları ile tanımlayıcı özellikleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin karar verme biçimleri ile tanımlayıcı özellikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın Yeri ve Zamanı: Araştırma, 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Döneminde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yer alan bir üniversiteye bağlı hemşirelik yüksekokulunun hemşirelik ve ebelik programlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerle yapılmıştır. Çalışma verileri, 13.06.2019-25.06.2019 tarihleri arasında yüz yüze toplanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme: Araştırmanın evrenini, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yer alan bir üniversiteye bağlı hemşirelik yüksekokulunun hemşirelik ve ebelik programlarında öğrenim gören 440 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak %95 güven aralığı ve %5 örnekleme hatası ile görüşülmesi gereken kişi sayısının 205 olması gerektiği saptanmış olmakla birlikte çalışmada geri dönüş sağlanan 217 katılımcıyla çalışma tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları: Araştırmanın veri toplama formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin bazı tanıtıcı özelliklerine ilişkin "Kişisel Bilgi Formu", ikinci bölümde "Melbourne Karar Verme Ölçeği", üçüncü bölümde "Lisans Öğrencilerinin Önderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algı Ölçeği" ölçeği kullanılmıştır.

Melbourne Karar Verme Ölçeği (MKVÖ): Mann ve arkadaşları (1997) tarafından geliştirilmiş ve Deniz (2004) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmıştır. Ölçek iki bölümden oluşmakta olup birinci bölüm, karar vermede özsaygının belirlenmesini amaçlarken; ikinci bölüm dört alt boyuttan oluşmaktadır.

Karar vermede özsaygı (kendine güven) düzeyini belirleyen MKVÖ I ölçeği, altı maddeden oluşmakta ve üç maddesi düz, üç maddesi ters yönde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12'dir. Yüksek puanlar karar vermede özsaygının yüksek olduğunun göstergesidir.

MKVÖ II ölçeği, 22 maddeden oluşmakta ve dört alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar; dikkatli karar verme biçimi (6 madde), kaçınan karar verme biçimi (6 madde), erteleyici karar verme biçimi (5 madde) ve panik karar verme biçimi (5 madde) şeklinde belirtilmektedir. Puanların yüksekliği ilgili karar verme biçiminin daha sık kullanıldığını göstermektedir. MKVÖ II ölçeğinin alt boyutları aşağıda belirtilen şekilde yorumlanmaktadır (Deniz, 2004).

- Dikkatli karar verme biçimi; kişinin karar öncesinde özenle bilgi araması ve seçenekleri dikkatli şekilde inceledikten sonra seçim yapması durumudur.
- Kaçınan karar verme biçimi; kişinin karar almaktan kaçınması, alınması gereken kararları başkasına bırakma yöneliminde olması ve böylelikle sorumluluğu başkasına yükleyerek karar almaktan kurtulmaya çalışması durumudur.
- Erteleyici karar verme biçimi; kişinin karar vermeyi geçerli bir neden olmadan devamlı olarak ertelemesi, geciktirmesi durumudur.
- Panik karar verme biçimi; kişinin karar alma aşamasında kendini zaman bakımından baskıda hissederek karar vermede aceleci davranması ve çözüme çabuk ulaşması çabasıdır.

Melbourne Karar Verme Ölçeğinin Cronbach alfa değeri uyarılama çalışmasında 0,70 ile 0,81 arasında olup bu çalışmadaki değeri 0,79 bulunmuştur.

Lisans Öğrencilerinin Önderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algı Ölçeği: Özbek ve Kızılyalı (2017) tarafından geliştirilen, 20 maddeli ölçekte yer alan maddeler arasında ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin; katılımcı önder boyutunda 6 madde, kendine güvenen önder boyutunda 4 madde, ilkeli önder boyutunda 6 madde ve kararlı önder boyutunda 4 madde yer almıştır. Ölçeğin puanlaması; "Hiç katılmıyorum-1, Az katılıyorum-2, Orta düzeyde katılıyorum-3, Çok katılıyorum-4 ve Tam katılıyorum-5" şeklinde yapılmaktadır. Puanların artması, her bir alt boyut için önderlik öz algısının olumlu olduğunu göstermektedir. Lisans Öğrencilerinin Önderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algı Ölçeğinin özgün çalışmadaki Cronbach alfa değeri 0.65 ile 0.80 arasında bulunmuş olup bu çalışmadaki değeri 0,91 olarak saptanmıştır.

Veri Toplanması: Etik kurul ve kurum izin süreçleri tamamlandıktan sonra, evreni oluşturan hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin sınıf ve bölümlerdeki sayıları tabakalı örneklem yöntemi ile hesaplandığından toplam 440 öğrenciden tabakalı olarak 205 öğrenciye ulaşılması gerektiği belirlenmiştir. Bu sayıya ulaşmak üzere geçersiz olabilecek anketlerde dikkate alınarak 220 anket formu kabul edilme koşullarını karşılayan ve çalışmaya katılımda gönüllü olan öğrencilere elden dağıtılmıştır. Öğrenci hemşire ve ebelerle görüşülerek araştırmacı tarafından gerekli bilgilendirme yapılarak ve gönüllü onamları alınarak dağıtılan anket formları, doldurulması beklenerek elden geri toplanmıştır. Toplanan anketler arasında 3 tanesi geçersiz sayıldığından, çalışmada 217 tane anket formu değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Araştırma verileri istatistiki açıdan çözümlenirken Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 25.0 programı kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin Cronbach alfa değerleri incelenmiştir. Çalışmanın istatistik çözümlenmesinde, sayı, % şeklinde tanımlayıcı istatistikler yapılmıştır. Veri setinin normal dağılıma uyma durumu Kolmogorov-Smirnov testiyle test edilmiş ve normal dağılıma uymadığı belirlendiğinden; karşılaştırmalarda Kruskal-Wallis H testi, Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Ölçek puanları arasındaki ilişki için Spearman korelasyon testiyle incelenmiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu: Araştırmanın uygulanabilmesi için sağlık etik kurulundan (12.06.2019 tarihi ve 27.05/19 sayılı) etik onay alınmıştır. Ölçeklerin yazarlarından e-posta yoluyla kullanım izinleri alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrenci hemşire ve ebelerden katılımda gönüllü olduklarına ilişkin yazılı onam alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Bu araştırmanın sonuçları, araştırmanın yapıldığı üniversitede öğrenim gören hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin görüşleri ile sınırlı olup tüm öğrencilere genellenemez.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özellikleri değerlendirildiğinde: %20,74'ünün 18-19 yaşında, %41,01'inin 20-21 yaşında, %26,73'ünün 22-23 yaşında ve %11,52'sinin 24 yaş ve üzerinde olduğu, %68,20'sinin kadın ve %31,80'inin erkek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %79,72'sinin hemşirelik bölümünde, %20,28'inin ebelik bölümünde, %17,05'inin birinci sınıfta, %31,34'ünün ikinci sınıfta, %27,65'inin üçüncü sınıfta ve %23,96'sinin dördüncü sınıfta öğrenim gördüğü saptanmıştır. Araştırmaya alınan öğrencilerin %58,06'sinin annesinin ilköğretim mezunu, %31,34'ünün lise ve %10,60'ünün üniversite mezunu olduğu, %43,32'sinin babasının ilköğretim, %36,41'inin lise ve %20,27'sinin babasının üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Tablo 1. Melbourne Karar Verme Ölçeği ve Önderlik Davranışları Öz Algı Ölçeği puan ortalamaları (N: 217)

Özsaygı ve Karar Verme Biçimleri Alt Boyutları	\bar{x}	S	Min	Max
Karar vermede özsaygı	9,01	2,34	1	12
Dikkatli karar verme biçimi	9,50	1,91	6	16
Kaçıngan karar verme biçimi	13,77	2,68	6	18
Etkileyici karar verme biçimi	10,76	2,33	5	15
Panik karar verme biçimi	10,58	2,48	5	15
Önderlik Davranışları Alt Boyutları				
Katılımcı Önder	23,18	4,56	6	30
Kendine Güvenen Önder	14,41	3,35	4	20
İlkeli Önder	25,42	4,58	6	30
Kararlı Önder	15,08	3,70	4	20

Katılımcıların Melbourne Karar Verme Ölçeğinde yer alan karar vermede özsaygı alt boyutundan 9,01 (SS=2,34) puan (min:1, max.12) alırken; ölçeğin ikinci bölümündeki karar verme biçimlerinden en yüksek puan ortalamasını kaçıngan karar verme biçimi alt boyutundan 13,77(SS=2,68) (min.6, max.18) aldıkları saptanmıştır. Önderlik Davranışları Öz Algı Ölçeğinden ise en yüksek puan ortalamasını ilkeli önderlik biçimi 25,42 (SS=4,58) (min.6, max.30) alt boyutundan aldıkları (Tablo 1) belirlenmiştir.

Tablo 2'de araştırmaya katılan öğrencilerin yaş grubu ve öğrenim gördükleri sınıflar ile "Lisans Öğrencilerinin Önderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algı Ölçeği" puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların yaşları ile katılımcı önderlik boyutu arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$). 22-23 yaş grubu öğrencilerin katılımcı önder boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{x}=24,41$), 20-21 yaş grubundaki öğrencilerin puanlarından ($\bar{x}=22,24$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yaş grupları ile kendine güvenen önder boyutundan çıkan sonuçlar arasında da anlamlı fark görülürken ($p<0,05$); 18-19 yaş grubunda yer alan öğrencilerin ($\bar{x}=13,36$), 22-23 yaş ($\bar{x}=15,33$) ve 24 yaş ve üzeri ($\bar{x}=15,24$) öğrencilerden daha düşük puan aldığı saptanmıştır. Ayrıca yaş grupları ile ilkeli önder boyutu arasında da anlamlı düzeyde bir fark görülmüş ($p<0,05$) olup 18-19 yaş grubundaki öğrencilerin ($\bar{x}=23,51$) puan ortalamalarının, 22-23 yaş ($\bar{x}=26,62$) ve 24 yaş ve üzeri ($\bar{x}=26,00$) öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Yaş ve öğrenim görülen sınıflar ile Önderlik Davranışları Öz Algı Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (N: 217)

	Yaş Grubu	n	\bar{x}	s	M	SO	χ^2	p	Fark
Katılımcı önder	18-19	45	23,18	4,54	24	109,24	9,638	0,022*	2<3
	20-21	89	22,24	4,71	23	94,87			
	22-23	58	24,41	3,91	25	126,48			
	24 ve üzeri	25	23,72	4,91	24	118,32			
Kendine güvenen önder	18-19	45	13,36	2,86	13	86,52	12,316	0,006**	1<3
	20-21	89	14,11	3,58	15	104,80			
	22-23	58	15,33	3,13	16	127,58			
	24 ve üzeri	25	15,24	3,28	14	121,32			
İlkeli önder	18-19	45	23,51	5,27	24	79,84	15,104	0,002**	1<3
	20-21	89	25,44	4,71	26	109,72			
	22-23	58	26,62	3,53	28	126,83			
	24 ve üzeri	25	26,00	4,04	27	117,56			
Kararlı önder	18-19	45	13,98	3,91	14	90,78	7,465	0,058	
	20-21	89	14,91	3,76	16	106,33			
	22-23	58	15,90	3,15	16	121,49			
	24 ve üzeri	25	15,80	3,92	16	122,32			
Sınıf									
Katılımcı önder	1.sınıf	37	23,05	3,67	23	102,09	7,106	0,069	
	2.sınıf	68	22,71	5,09	24	106,75			
	3.sınıf	60	22,63	4,44	24	98,97			
	4.sınıf	52	24,54	4,36	25	128,43			
Kendine güvenen önder	1.sınıf	37	14,27	2,60	15	103,23	21,781	<0,001	1<4
	2.sınıf	68	13,26	3,43	13	89,05			
	3.sınıf	60	14,28	3,51	14	106,61			
	4.sınıf	52	16,15	2,87	16	141,95			
İlkeli önder	1.sınıf	37	25,76	2,56	25	102,43	10,919	0,012*	1<4
	2.sınıf	68	24,06	5,77	26	95,33			
	3.sınıf	60	25,35	4,72	26	108,43			
	4.sınıf	52	27,04	3,09	28	132,21			
Kararlı önder	1.sınıf	37	14,68	3,19	15	96,45	13,275	0,004**	1<4
	2.sınıf	68	14,22	4,04	15	97,14			
	3.sınıf	60	15,02	3,66	16	107,34			
	4.sınıf	52	16,58	3,25	17	135,36			

*p <0,05; **p<0,01

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile ölçek alt boyut puanları karşılaştırıldığında (Tablo 2); kendine güvenen önder alt boyutunda anlamlı bir fark görülmüş ($p<0,05$) ve dördüncü sınıf öğrencilerinin aldıkları puanların ($\bar{x}=16,15$), diğer öğrencilere göre yüksek olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde ilkeli önderlik alt boyutu arasında da anlamlı bir fark görülmüş olup dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin puanlarının ($\bar{x}=27,04$), diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca kararlı önderlik alt boyutunda da anlamlı bir fark bulunurken ($p<0,05$), dördüncü sınıf öğrencilerinin ($\bar{x}=16,58$), birinci sınıfta ($\bar{x}=14,68$) ve ikinci sınıfta ($\bar{x}=14,22$) öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve ekonomik durum değişkeni ile Melbourne Karar Verme Ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar değerlendirildiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$). Benzer şekilde öğrencilerin ekonomik durum, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, cinsiyet ve yaş değişkenleri ile yapılan karşılaştırmalarda da anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 3'te araştırmaya katılan öğrencilerin bölümleri ile Melbourne Karar Verme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması için uygulanan Mann-Whitney U testinden elde edilen bulgular gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin bölümlerine ile Melbourne Karar Verme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (N: 217)

	Bölüm	N	\bar{X}	S	M	SO	Z	p
Karar vermede özsayı	Hemşirelik	173	9,01	2,31	9	108,32	-0,322	0,748
	Ebelik	44	9,05	2,51	10	111,69		
Dikkatli karar verme biçimi	Hemşirelik	173	9,47	1,94	9	108,01	-0,470	0,639
	Ebelik	44	9,59	1,78	9	112,91		
Kaçıngan karar verme biçimi	Hemşirelik	173	13,66	2,65	14	105,60	-1,595	0,111
	Ebelik	44	14,23	2,78	15	122,39		
Erteleyici karar verme biçimi	Hemşirelik	173	10,58	2,27	11	104,14	-2,278	0,023*
	Ebelik	44	11,48	2,48	12	128,09		
Panik karar verme biçimi	Hemşirelik	173	10,44	2,47	10	105,09	-1,832	0,067
	Ebelik	44	11,14	2,47	11	124,38		

* $p<0,05$

Tablo 3 incelendiğinde; öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler ile ölçeğin alt boyutlarından karar vermede özsayı, dikkatli karar verme, kaçıngan karar verme ve panik karar verme biçiminden çıkan sonuçlar arasında anlamlı bir fark görülmezken ($p>0,05$); erteleyici karar verme biçiminden çıkan sonuçlar arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Ebelik bölümü öğrencilerinin ($\bar{x}=11,48$), hemşirelik öğrencilerine ($\bar{x}=10,44$) göre erteleyici karar biçimi puanı daha yüksek belirlenmiştir.

Tablo 4'te öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile Melbourne Karar Verme Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucu gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile Melbourne Karar Verme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (N: 217)

	Sınıf	n	\bar{X}	s	M	SO	χ^2	p	Fark
Karar vermede özsayı	1.sınıf	37	8,97	2,27	10	107,30	2,415	0,491	
	2.sınıf	68	8,71	2,53	9	101,98			
	3.sınıf	60	8,95	2,53	9	108,80			
	4.sınıf	52	9,52	1,84	10	119,63			
Dikkatli karar verme biçimi	1.sınıf	37	9,68	1,99	10	114,01	11,527	0,009*	1>4
	2.sınıf	68	9,88	1,73	10	122,71			2>4
	3.sınıf	60	9,53	1,80	9	111,23			3>4
	4.sınıf	52	8,83	2,06	8	84,94			
Kaçıngan karar verme biçimi	1.sınıf	37	13,32	2,86	14	98,68	7,683	0,053	
	2.sınıf	68	13,28	2,70	14	96,82			
	3.sınıf	60	14,02	2,59	15	115,21			
	4.sınıf	52	14,46	2,50	15	125,12			
Erteleyici karar verme biçimi	1.sınıf	37	10,54	2,28	11	104,19	6,395	0,094	
	2.sınıf	68	10,32	2,40	11	97,23			
	3.sınıf	60	10,83	2,50	11	110,94			
	4.sınıf	52	11,42	1,96	11	125,58			
Panik karar verme biçimi	1.sınıf	37	9,92	2,54	10	93,85	4,726	0,193	
	2.sınıf	68	10,76	2,47	11	113,15			
	3.sınıf	60	10,38	2,75	10	103,61			
	4.sınıf	52	11,04	2,02	11	120,58			

* $p<0,01$

Tablo 4 incelendiğinde; öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile ölçek alt boyutları arasında karar vermede özsayı, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme biçimi arasında anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0,05$); dikkatli karar verme biçimi arasında anlamlı düzeyde bir fark saptanmıştır ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde dördüncü sınıf öğrencilerinin dikkatli karar verme biçiminden aldığı puanın ($\bar{x}=8,83$) diğer öğrencilere göre düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5'te araştırmaya katılan öğrencilerin Melbourne Karar Verme Ölçeği puanları ile Lisans Öğrencilerinin Önderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algı Ölçeği puanları arasındaki ilişkinin incelenmesinde kullanılan Spearman ilişki testi sonuçları gösterilmiştir. Büyüköztürk'ün (2011) belirttiği 1.00-.70 yüksek; .69-.30 orta; .29-.00 düşük aralıkları dikkate alınmıştır. Yapılan tüm analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 5. Karar Verme Ölçeği ile Önderlik Davranışları Öz Algı Ölçeği puanları arasındaki ilişki (N: 217)

	Karar vermede özsayı	Dikkatli karar verme biçimi	Kaçınan karar verme biçimi	Erteleyici karar verme biçimi	Panik karar verme biçimi	Katılımcı önder	Kendine güvenen önder	İlkeli önder	Kararlı önder
Karar vermede özsayı	1								
Dikkatli karar verme biçimi	-0,250**	1							
Kaçınan karar verme biçimi	0,490**	-0,151*	1						
Erteleyici karar verme biçimi	0,362**	-0,154*	0,645**	1					
Panik karar verme biçimi	0,405**	0,008	0,570**	0,601**	1				
Katılımcı önder	0,116	-0,173*	0,222**	0,265**	0,169*	1			
Kendine güvenen önder	0,248**	-0,255**	0,294**	0,286**	0,143*	0,559**	1		
İlkeli önder	0,162*	-0,208**	0,211**	0,159*	0,119*	0,569**	0,497**	1	
Kararlı önder	0,416**	-0,336**	0,421**	0,326**	0,298**	0,520**	0,622**	0,601**	1

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

Tablo 5'de her iki ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde; öğrencilerin karar vermede özsayı puanları ile kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderden çıkan sonuçlar arasında anlamlı ve olumlu yönde ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin karar vermede özsayı puanları arttıkça, kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önder puanlarının da arttığı görülmüştür.

Ayrıca dikkatli karar verme biçimi puanları ile katılımcı, kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderden çıkan sonuçlar arasında da anlamlı ilişki olduğu bulunmakla birlikte, katılımcı, kendine güvenen ve ilkeli önderlik arasındaki ilişkinin düşük düzeyde olumsuz yönlü olduğu, kararlı önderlikle dikkatli karar verme biçimi arasında orta düzeyli ve olumsuz ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin dikkatli karar verme biçimi puanları arttıkça, katılımcı, kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önder puanları azalmaktadır.

Kaçınan karar verme biçiminden aldıkları puanlar ile katılımcı, kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderden çıkan sonuçlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Öğrencilerin kaçınan karar verme biçimi ile katılımcı, kendine güvenen ve ilkeli önderlik arasında olumlu ve düşük düzeyli bir ilişki bulunurken, kararlı önderlik arasında olumlu ve orta düzeyli bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin erteleyici karar verme puanları ile katılımcı, kendine güvenen ilkeli önderlik puanları arasında olumlu ve düşük düzeyli bir ilişki bulunurken, kararlı önderlik puanı arasında olumlu ve orta düzeyli bir ilişki olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, panik karar verme puanları ile katılımcı, kendine güvenen ve kararlı önderlik puanları arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; çıkan sonuçlar arasında anlamlı, düşük düzeyli ve olumlu yönlü ilişki olduğu görülmüştür. Panik karar verme biçimi puanları arttıkça, katılımcı, kendine güvenen ve kararlı önder puanları da artmaktadır.

Tartışma

Hemşirelik ve ebek öğrencilerinin önderlik davranışlarına ilişkin öz algılarıyla karar verme biçimleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı bu çalışmada; karar verme biçimleri ve önderlik davranışlarının alt boyutlarında ilişki olduğu değerlendirilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin yaş ve sınıfları ile önderlik davranışları arasında anlamlı bir fark olduğu, karar vermede özsayı puanları ile kendine güvenen önder, ilkeli önder ve kararlı önderlik biçimleri arasında da anlamlı ve olumlu yönde ilişki bulunmuştur.

Önderlik öz algısı ile karar verme biçimleri ilişkisinin değerlendirildiği bu çalışmada, öğrencilerin tanıtıcı değişkenlerinden yaş ile karar verme biçimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Benzer şekilde Pepe'nin (2016) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada, yaş değişkenine göre karar verme biçimlerinin tüm alt boyut puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır; Kar'a'nın (2020) sporcuların karar verme biçimleri ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi değerlendirdiği tez çalışmasında, yaş arttıkça özsaygı ve dikkatli karar vermenin arttığı, kaçınan karar verme, panik karar vermenin ise azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada cinsiyet değişkeni ile karar verme biçimleri ilişkisi değerlendirildiğinde, cinsiyet ile karar verme biçimi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Aynı şekilde Tatlıoğlu'nun (2014) üniversite öğrencilerinde karar verme üzerine yaptığı çalışmada, kadın üniversite öğrencilerinin kaçınan ve panik karar verme biçimi puanlarının erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülürken, karar vermede özsaygı, dikkatli karar verme ve erteleyici karar verme alt boyutlarında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Avşaroğlu ve Üre'nin (2007) üniversite öğrencilerinin karar verme biçimleri üzerine yaptıkları çalışmada da benzer şekilde öğrencilerin cinsiyetleri ile karar verme biçimleri arasında herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır. Buna karşın Mau (2000) Amerikalı ve Tayvanlı öğrencilerin katıldığı araştırmasında, kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla kaçınan karar vermeyi kullandıkları bulunmuştur.

Ebelik ve hemşirelik bölümleri arasındaki karar verme biçimleri karşılaştırıldığında ise ebelik bölümü öğrencilerinin hemşirelik bölümü öğrencilerine oranla daha fazla erteleyici karar verme biçimini tercih ettikleri bulunmuştur (Tablo 3). Hadımlı ve arkadaşları (2014) tarafından ebe ve hemşirelerin iş doyumları ve karar verme güçlerinin incelendiği çalışmada ise karar verme puan ortalamaları değerlendirilmiş ve ebelerin dikkatli karar verme puanının anlamlı düzeyde yüksek, erteleyici karar verme puanlarının ise düşük olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin sınıfları ile karar verme biçimleri arasındaki ilişki değerlendirildiğinde (Tablo 4); sınıf ile dikkatli karar verme arasında anlamlı farklılıklar saptanmış ve dördüncü sınıf öğrencilerinin dikkatli karar verme alt boyutundan aldıkları puanların diğer öğrencilere oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir. Tatlıoğlu (2014)'nun yaptığı benzer bir çalışmada, sınıf değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı ve dikkatli karar verme alt boyutlarında fark görülmezken; kaçınan, erteleyici ve panik karar verme alt boyutlarında birinci sınıf öğrencilerinin kaçınan, erteleyici ve panik karar verme biçimi puanlarının dördüncü sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı çalışmada, sınıf değişkeni açısından dördüncü sınıf öğrencilerinin hem kaçınan hem de erteleyici karar verme biçimi puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu da bulunmuştur.

Araştırmada anne ve baba eğitim durumlarına göre öğrencilerin Melbourne Karar Verme Ölçeği alt boyutlarından karar vermede özsaygı, dikkatli karar verme biçimi, kaçınan karar verme biçimi, erteleyici karar verme biçimi ve panik karar verme biçiminden çıkan sonuçlar arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde Ulaş ve arkadaşları (2015) tarafından üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme biçimlerini incelendiği çalışmada, anne eğitim durumu ile karar verme biçimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak Dülger (2009), karar verme biçimi ile tanıtıcı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, baba eğitim düzeyinin karar verme davranışının alt boyutlarında anlamlı farklılık yarattığını belirtmiştir.

Araştırmada ekonomik durum ile karar vermede özsaygı, dikkatli karar verme biçimi, kaçınan karar verme biçimi, erteleyici karar verme biçimi ve panik karar verme biçiminden çıkan sonuçlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde Özer'in (2018) sağlık yönetimi öğrencilerinin karar verme biçimlerini incelediği çalışmada da karar verme davranışı ile aile ekonomik durumu arasında bir ilişkinin olmadığı belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş değişkeni ile katılımcı önder boyutundan alınan puanlar arasında anlamlı farklılıklar saptanmış ve 22-23 yaş aralığında bulunan katılımcıların, katılımcı önder alt boyutundan aldıkları puanların diğer yaş grubunda bulunan katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca dördüncü sınıf öğrencilerinin kendine güvenen önder, ilkeli önder ve kararlı önder alt boyutundan aldıkları puanların diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Dördüncü sınıf öğrencileri mezun olmaya yakın ve doğal olarak meslek hayatına atılmaya hazır durumundadır. Bunun yanı sıra üniversite yaşamını bitirmek üzere olan öğrencilerin, aldıkları eğitimle beraber mesleğe olan önyargı ve korkularından da kurtularak olgunlaştıkları belirtilebilir. Bu bağlamda, dördüncü sınıf öğrencilerinin kendine güvenen önder alt boyutunda diğer sınıflara göre daha yüksek puan almasının bu gelişimler sonucunda olduğu düşünülmektedir.

Lisans Öğrencilerinin Önderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algı Ölçeğinin alt boyutları olan kendine güvenen, ilkeli, kararlı ve katılımcı önderlik biçimleri ile anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ekonomik durum, okudukları bölüm (ebelik-hemşirelik) ve cinsiyet arasında anlamlı bir farklılıklar bulunmadığı belirlenmiştir. Cansoy'un (2015) yapmış olduğu farklı bir

ölçek geliştirme çalışmasında önderlik özellikleri ile anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Karataş'ın (2017) yine farklı bir ölçekle yaptığı çalışmada katılımcıların cinsiyeti ile önderlik algısı arasında fark olmadığı saptanmıştır. Farklı ölçeklerle değerlendirilen Aksu ve Yiğit'in (2019) ve Eryücel'in (2018) yapmış oldukları çalışmalarda, kadınların insana yönelik önderlik puanı erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur.

Bu çalışma sonucunda; karar vermede özsaygı puanları ile kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderlik alt boyut puanları arasında olumlu yönde ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin karar vermede özsaygı puanları arttıkça güvenli, ilkeli ve kararlı önder puanları da artmaktadır. Dikkatli karar verme alt boyutundan aldıkları puanlar ile kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderlik puanları arasında ters yönlü ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre katılımcıların dikkatli karar verme alt boyutundan aldıkları puan arttıkça, katılımcı, kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderlik puanları azalmaktadır. Kaçınan karar verme alt boyutundan aldıkları puanlar ile katılımcı, kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderlik puanları arasında olumlu ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre katılımcıların dikkatli karar verme biçimi alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça, kendine güvenen ve kararlı önder puanları da artış göstermektedir. Panik karar verme alt boyutundan aldıkları puanlar ile katılımcı, kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderden çıkan sonuçlar arasında olumlu ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Buna bağlamda katılımcıların panik karar verme alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça, kendine güvenen ve kararlı önder puanları da artmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın sonucunda; karar vermede özsaygı arttıkça, kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderlik davranışlarının arttığı görülmüştür. Dikkatli karar verme arttıkça katılımcı, kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderlik davranışlarının azaldığı ancak kaçınan ve panik karar verme arttıkça katılımcı, kendine güvenen, ilkeli ve kararlı önderlik davranışlarının da azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin özsaygılarının artırılması yönünde eğitim programlarının geliştirilmesi, hastane uygulamalarının meslek üyeleri tarafından desteklenmesi sağlanmalıdır. Dikkatli karar verirken önderlik davranışlarının azalması ancak kaçınan ve panik karar verme durumunda önderlik davranışlarının artması, sorumluluk bilinci ile risk almaktan kaçınma olarak değerlendirilebileceği, bu yönde risk değerlemesi ve karar verme becerilerini geliştirecek uygulamalı eğitimler planlanması önerilebilir.

Etik Kurul Onayı: Girne Amerikan Üniversitesi Sağlık Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Tarih: 12.06.2019 - Karar No: 27.05/19).

Çıkar Çatışması: Bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yoktur.

Katılımcı Onamı: Katılımcıların bilgilendirilmiş onamları alınmıştır.

Ethics Committee Approval: Girne American University Health Ethics Committee approval was obtained (Date: 12.06.2019 - Number: 27.05/19).

Conflict of Interest: Not declared.

Funding: None.

Informed Consent: Informed consent of the participants were obtained.

Kaynaklar

Aksu, D. & Yiğit R. (2019). Çocuk kliniklerinde çalışan hemşirelerin önderlik özellikleri ve aile merkezli bakım arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 98-110.

Atsan, N. (2017). Karar vermede çatışma kuramı ve özsaygı ilişkisine yönelik kültürel bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (1), 63-73.

Avşaroğlu, S. (2007). *Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı, karar verme ve stresle başa çıkma biçimlerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Türkiye.

Avşaroğlu, S. & Üre, Ö. (2007). Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı, karar verme ve stresle başa çıkma biçimlerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 85-100.

Büyükoztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı- İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (15. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Cansoy, R. (2015). *Türkiye'de ortaöğretim okullarındaki öğrencilerin gençlik önderlik özelliklerinin incelenmesi* (Doktora Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye.

- Deniz, M. E. (2004). Investigation of the relation between decision making self-esteem, decision making style and problem solving skills of university students. *Eurasian Journal of Educational Research (Ejer)*, 15 (13), 23-35.
- Démeh W. & Rosengren K. (2015). The visualisation of clinical leadership in the content of nursing education: A qualitative study of nursing students' experiences. *Nurse Education Today*, 35(7), 888–93. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.02.020>.
- Dülger, Ö. (2009). *Ergenlerde algılanan sosyal destek ile karar verme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Eryücel, M. E (2018). Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin önderlik özelliklerinin belirlenmesi. *Turkish Studies*, 13(11), 1583-1595. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13816>
- Gül, Ö. & Çağlayan H. S. (2017). The relation between the self-esteem levels and decision-making styles of the students doing sports and the students not doing sports in high schools. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 19 (2), 228-233. <https://doi.org/10.15314/TSED.331997>
- Gürsoy, E. & Uzun A.M. (2021). Determination of Personality characteristics and leadership orientation of nursing and midwifery students. *J Educ Res Nurs.*, 18(1), 37-43. <https://doi.org/10.5152/jern.2021.32744>
- Hadımlı, A., Şanlı, Y., Tanrıverdi, A., Eren, N. & Öztürk, C. H. (2014). Bir kamu hastanesinde çalışan ebe ve hemşirelerin iş doyumu ve karar verme güçlerinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 52-66.
- Hodgetts, M. R. (1999). *Yönetim –teori, süreç ve uygulama*. 2. Baskı, İstanbul, Türkiye: Beta Yayınları.
- Kara, M. (2020). *Karate branşındaki sporcuların karar verme stilleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Karataş, E. Ö. (2017). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve öz güven davranışlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Karakaya, M. (2004). *Maliyet muhasebesi*. Ankara, Türkiye: Gazi Kitabevi.
- Kılınç, K. Ö. & Öztürk, H. (2019). Hemşirelikte otantik önderlik. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1 (6), 55-63. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2019.09226>.
- Koçel, T. (2005). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul, Türkiye: Arıkan Bas-Yay.
- Kouzes, J. M. & Posner, B. Z. (2006). *A leader's legacy*. San Francisco, USA: Jossey-Bass/Wiley.
- Köse, H. Ö. (2004). Yerel yönetim olgusu ve küreselleşme sürecindeki yükselişi. *Sayıştay Dergisi*, 52, 3-42.
- Kuzgun, Y. (2014). *Meslek gelişimi ve danışmanlığı*. (Geliştirilmiş 4. Baskı). Ankara, Türkiye: Nobel Yayınları.
- Mccallin, A. M. & Frakson, C. (2010). The role of the charge nurse manager: a descriptive exploratory study. *Journal of Nursing Management*, 18(3), 319-25. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2834.2010.01067>.
- Mann, L., Brunett, P., Radfort, M. & Ford, S. (1997) The Melbourne decision-making questionnaire: An instrument for measuring patterns for coping with decisional conflict. *Behavioral Decision Making*, 10(1), 1-19. [https://doi.org/10.1002/SIC1.1099-0771\(199703\)](https://doi.org/10.1002/SIC1.1099-0771(199703))
- Mau, W. C. (2000). Cultural differences in career decision-making styles and self- efficacy. *Journal of Vocational Behavior*, 57 (3), 365-378. <https://doi.org/10.1006/jvbe.1999.1745>
- Nas, S. (2006). *Gemi operasyonlarının yönetiminde kaptanın bireysel karar verme süreci analizi ve bütünleşik bir model uygulaması* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Özbek, O. & Kızılyallı, M. (2017). Lisans öğrencilerinin önderlik davranışlarına ilişkin öz algıları: Ölçek geliştirme çalışması. *Journal of Human Sciences*, 14 (4), 4112-4122. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i4.4635>.
- Özer, Ö. (2018). Sağlık yönetimi öğrencilerinin karar verme biçimlerinin incelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 421-432. <https://doi.org/10.17218/hititsosbil.368370>
- Özkan, N., Akın, S. & Durma, Z. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin önderlik yönelimleri ve motivasyon düzeyleri. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 12 (1), 51-61. <https://doi.org/10.5222/HEAD.2015.051>
- Pepe, Ş. (2016). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karar verme biçimleri benlik saygısı ve iyimserlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. (Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, Türkiye.
- Tatlıoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı düzeyleri ile karar verme biçimleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 150-170. <https://doi.org/10.16992/ASOS.46>
- Ulaş, H., Epçaçan, C., Epçaçan, C. & Koçak, B. (2015). Öğretmen adaylarının karar vermede özsaygı düzeyi ve karar verme biçimlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10 (3),1031-1052. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.7831>.
- Yıldız, S. (2015). *Eğitim yöneticilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile karar verme biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, Türkiye.
- Yücel, Ü., Kurt, A. & Cansever, S. M. (2018). Ebelikte yönetim ve önderlik. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7 (3), 93-100.